

บทที่ 2

สรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง

2.1 ผลการสกัดและแยกสารบริสุทธิ์

จากการสกัดเส้นใยแห้งของรา *Ch. cupreum* 372 กรัม ซึ่งเลี้ยงในอาหารเหลว (PDB) ด้วยตัวทำละลายอินทรีย์ ได้สารสกัดหยาบเฮกเซน (crude *n*-Hexane)หนัก 38 กรัม (10.21%) สารสกัดหยาบเอทิลอะซิเตต (crude EtOAc) หนัก 30 กรัม (8.06%) และสารสกัดหยาบเมทานอล (crude MeOH) หนัก 56 กรัม (15.05%) จากการแยกสารสกัดหยาบทั้งสามโดยวิธีโครมาโทกราฟี ได้สารบริสุทธิ์ทั้งหมด 8 สาร คือ สาร 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 และ 8

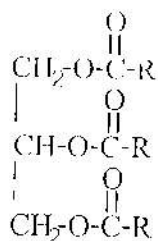
2.2 การวิเคราะห์สูตรโครงสร้าง

การวิเคราะห์ผลทางสเปกโตรสโกปีของสารต่าง ๆ ใช้การเปรียบเทียบค่าจากตำราทางสเปกโตรสโกปี^{17, 18}

สาร 1 ได้จากการแยกสารสกัดทั้งสามคือ เฮกเซน เอทิลอะซิเตต และ เมทานอล โดยวิธีคอลัมน์โครมาโทกราฟีได้สารเป็นของเหลวข้น หนัก 31.44 กรัม (8.45%) mp = 29-30°C $R_f = 0.62$ (10% EtOAc:Hexane) จาก IR สเปกตรัม (ภาพที่ 2.1) แสดงค่าการดูดกลืนคลื่นแสงที่ 2920 และ 2853 cm^{-1} เป็นลักษณะของ C-H ยืด (C-H stretching) ที่ 1759 และ 1732 cm^{-1} เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของ C=O ยืด ของ ester ที่ 1446 cm^{-1} เป็น C-H งอ และที่ 1163 cm^{-1} เป็น C-O ยืด จาก $^1\text{H-NMR}$ สเปกตรัม (ภาพที่ 2.2) แสดงค่า chemical shift ที่ 5.388-5.312 ppm เป็น multiplet จำนวน 6 โปรตอนของ olefinic โปรตอนซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเป็น *cis* หรือ *trans* ที่ 5.25 ppm เป็น doublet of quintet จำนวน 1 โปรตอน ของ $\text{CH}_2\text{-O}$ ที่ 4.28 และ 4.13 ppm เป็น doublet of doublet (AB) จำนวน 4 โปรตอน ซึ่งมีค่า J เป็น 12, 4.2 Hz และ 12, 6.2 Hz คาดว่าเป็นโปรตอนของหมู่ $-\text{O-CH}_2\text{-CH(O)-CH}_2\text{-O-}$ ของหมู่ ester โดยโปรตอนของ 2-(CH_2 -)

สมมาตรกัน และโดยที่โปรตอนของ $-\text{CH}_2-$ นี้เป็น geminal โปรตอนที่ไม่สมมาตรจึงเกิด coupling กันเป็น AB quartet (ชุดละ 2 โปรตอน) มีค่า $J = 12 \text{ Hz}$ ขณะเดียวกันโปรตอนของ $2(-\text{CH}_2-)$ แต่ละชุดเกิดการ coupling กับ $-\text{CH}(\text{O})-$ เป็น doublet โดยมีค่า J ไม่เท่ากัน คือ 4.2 และ 6.0 Hz ที่ 2.303 ppm เป็น triplet มีค่า $J = 7.5 \text{ Hz}$ จำนวน 2 โปรตอน คาดว่าเป็นหมู่เมทิลีนที่ต่ออยู่กับหมู่คาร์บอนิล $\text{CH}_2-\text{C}=\text{O}$ และที่ 2.298 ppm มีค่า $J = 7.5 \text{ Hz}$ จำนวน 4 โปรตอน คาดว่าเป็นหมู่เมทิลีนที่ต่ออยู่กับหมู่คาร์บอนิล $\text{CH}_2-\text{C}=\text{O}$ ซึ่งเมทิลีนทั้งสองหมู่ปรากฏที่เดียวกัน ที่ 1.99 และ 1.59 ppm เป็น multiplet จำนวน 12 โปรตอน คาดว่าเป็นหมู่เมทิลีนที่ด้านหนึ่งต่ออยู่กับอัลคีนและอีกด้านต่อกับสายโซ่อัลเคน $3(-\text{CH}_2-\text{HC}=\text{CH}-\text{CH}_2-)$ ที่ 1.29-1.25 ppm ปรากฏเป็น singlet broad จำนวน 72 โปรตอน จัดให้เป็น $3(-\text{CH}_2-)_2$ ของสายโซ่อัลเคน และที่ 0.87 ppm เป็น triplet มีค่า $J = 6.6 \text{ Hz}$ จำนวน 9 โปรตอนจัดเป็นหมู่เมทิลที่ปลายโซ่อัลเคน $3(-(\text{CH}_2)_n-\text{CH}_3)$

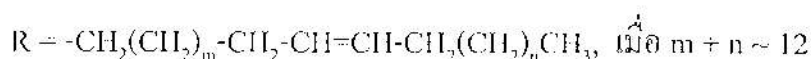
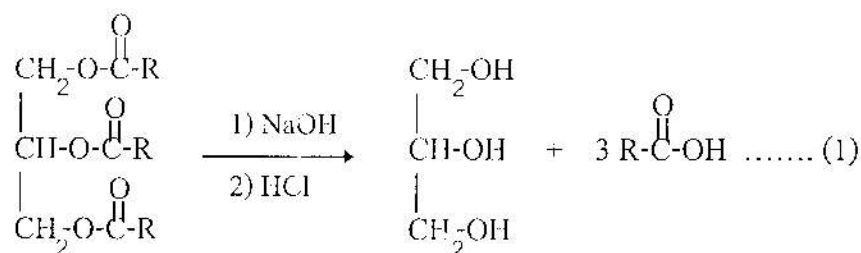
จาก ^{13}C -NMR สเปกตรัม (ภาพที่ 2.3) แสดงสัญญาณที่ 173.30 และ 172.82 ppm จัดเป็นหมู่คาร์บอนิลของเอสเทอร์ 3 หมู่ ($2\text{CO}_2-\text{CH}_2$ และ $-\text{CO}_2-\text{CH}-$) ที่ 129.66 และ 129.30 ppm จัดให้เป็นคาร์บอนของอัลคีน ที่ 68.86 และ 62.05 ppm จัดให้เป็นคาร์บอนที่ติดกับออกซิเจนของเอสเทอร์ (CO_2-CH และ $2\text{CO}_2-\text{CH}_2$) 3 หมู่ สำหรับสัญญาณที่เหลือระหว่าง 34.14-22.63 ppm เป็นสายโซ่ของหมู่เมทิลีน ($(-\text{CH}_2)_{m+n}-$) และที่ 14.03 เป็นหมู่เมทิลที่ปลายสายโซ่ เมื่อประมวลข้อมูลจาก IR และ ^1H , ^{13}C NMR คาดว่าสารประกอบ 1 น่าจะมีสูตรโมเลกุลเป็น $\text{C}_{6m}\text{H}_{110}\text{O}_6$ ซึ่งเป็นสารประกอบประเภท glyceride ที่มีสายโซ่ (-R) ที่เหมือนกันดังโครงสร้างข้างล่างนี้

$\text{R} = -\text{CH}_2(\text{CH}_2)_m-\text{CH}_2-\text{CH}=\text{CH}-\text{CH}_2(\text{CH}_2)_n\text{CH}_3$, เมื่อ $m+n \sim 12$

เพื่อเป็นการยืนยันว่าสาร 1 เป็น glyceride โดยมีสายโซ่ (-R) ที่เหมือนกัน จึงทำปฏิกิริยาไฮโดรไลซิสใน NaOH แล้ว acidified ด้วยกรด (สมการ ที่ 1) แยกผลิตภัณฑ์ที่

ได้ด้วยวิธีคอลัมน์โครมาโทกราฟี และตกผลึกด้วยเอทานอล ได้ สาร 1a เป็นของแข็ง สีขาว mp = 39-42°C

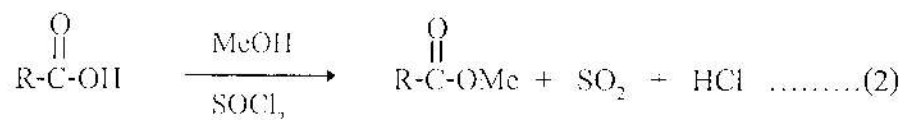
จากข้อมูล IR สเปกตรัมของสาร 1a (ภาพที่ 2.4) แสดงค่าการดูดกลืนกว้าง และอ่อน (br, weak) ของกรดคาร์บอกซีที่ 3249 cm^{-1} และหมู่คาร์บอนิล (C=O) ที่ 1713 cm^{-1} ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป็นกรดไขมัน (fatty acid) ที่เป็นของแข็ง ดังนั้นการเกิดพันธะไฮโดรเจน (H-bonding) ของหมู่คาร์บอกซี (-COOH) ระหว่างโมเลกุลค่อนข้างจะอ่อน ไม่เหมือนสารที่อยู่ในสถานะของสารละลาย

จาก $^1\text{H-NMR}$ สเปกตรัมของสาร 1a (ภาพที่ 2.5) แสดงสัญญาณคล้ายกับสาร 1 เพียงแต่โปรตอนลดลง 3 เท่า

$^{13}\text{C-NMR}$ สเปกตรัมของสาร 1a (ภาพที่ 2.6) แสดงค่า chemical shift ที่ 180.38 ppm ซึ่งเป็นคาร์บอนของหมู่คาร์บอกซี (-COOH) ที่ 130.01 และ 129.72 ppm เป็นเอกลักษณ์ของคาร์บอนที่เป็นอัลคีน (C=C) จาก $^{13}\text{C-NMR}$ สเปกตรัมโดยเทคนิค DEPT 135 (ภาพที่ 2.7) พบว่าในโครงสร้างของสาร 1a มีหมู่ -CH₃ 1 หมู่, หมู่ -CH- 2 หมู่ และคาร์บอนที่ไม่มีไฮโดรเจน 1 คาร์บอน นอกนั้นเป็นหมู่ -CH₂- ซึ่งซ้อนกันอยู่ จากจำนวนโปรตอนใน $^1\text{H-NMR}$ สเปกตรัมคาดว่าน่าจะมีหมู่ -CH₂- ประมาณ 15 หมู่

จากข้อมูลของ IR และ NMR สเปกตรัม สามารถบอกข้อมูลว่าโครงสร้างของสาร 1a เป็นกรดไขมันสายโซ่ยาว มีสูตรโมเลกุล $\text{C}_{19}\text{H}_{36}\text{O}_2$ (Mw = 296)

เพื่อยืนยันว่าสาร 1a เป็นกรดไขมัน จึงได้เตรียมอนุพันธ์เป็นเมทิลเอสเทอร์ (methyl ester) ให้ชื่อว่าสาร 1b (สมการ ที่ 2) เป็นของเหลวหนืดสีเหลืองอ่อน ($R_f = 0.72$, 10% EtOAc:Hexane)

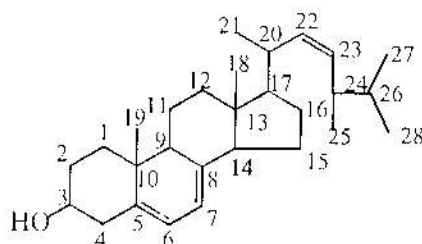
จาก IR สเปกตรัมของสาร 1b (ภาพที่ 2.8) แสดงค่าการดูดกลืนคลื่นแสงที่ 1746 cm^{-1} ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของหมู่คาร์บอนิลของเอสเทอร์ ซึ่งยืนยันได้ว่า สาร 1a เป็นกรดคาร์บอกซิลิก

นอกจากนี้ข้อมูลของ $^1\text{H-NMR}$ (ภาพที่ 2.9) ปรากฏสัญญาณโปรตอนของหมู่ $-\text{OCH}_3$ ของเอสเทอร์ที่ 3.65 ppm และ $^{13}\text{C-NMR}$ (ภาพที่ 2.10) พบสัญญาณที่ 172.23 และ 49.33 ppm ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเอสเทอร์ ($-\text{CO}_2\text{CH}_3$)

สาร 2 ได้มาจากการแยกสารสกัดหยาบทั้งสามคือเอ็น-เฮกเซน เอทิลอะซิเตต และเมทานอล โดยวิธีคอลัมน์โครมาโทกราฟี ตามด้วยการตกผลึกด้วย Hexane ได้ผลึก รูปเข็มสีขาวหนัก 0.3007 กรัม (0.08%) mp = 157-159°C, $R_f = 0.52$ (40% EtOAc:Hexane)

จาก IR สเปกตรัมของสาร 2 (ภาพที่ 2.11) แสดงค่าการดูดกลืนคลื่นแสงที่ 3419 cm^{-1} ซึ่งกว้างเป็นเอกลักษณ์ของ $-\text{OH}$ ยึด ที่ 3050 cm^{-1} มีสัญญาณอ่อนมาก คาดว่าเป็น $\text{C}=\text{C}$ ที่ 2957 และ 2872 cm^{-1} C-H ยึด ของคาร์บอนอิ่มตัว ที่ 1657-1650 เป็น $\text{C}=\text{C}$ ยึด ที่ 1458 และ 1366 cm^{-1} เป็น C-H งอ ที่ 1039 เป็น C-O ยึด

จากข้อมูลของ ^1H และ $^{13}\text{C-NMR}$ สเปกตรัม (ภาพที่ 2.12 และ 2.13) คาดว่าสาร 2 เป็นสารประกอบประเภทสเตอรอยด์ (steroid) และเมื่อเปรียบเทียบจุดหลอมเหลว จาก mix-mp และตรวจสอบด้วย mix- TLC กับ Ergosterol ปรากฏว่าเป็นสารเดียวกัน

สาร 2, Ergosterol

สาร 3 แยกได้จากสารสกัดหาบทั้งสามคือ เอ็น-เฮกเซน เอทิลอะซิเตต และเมทานอล โดยวิธีโครมาโทกราฟี และตกผลึกซ้ำด้วย CH_2Cl_2 :Hexane ได้ผลึกรูปเข็มละเอียดสีแดง 0.5997 กรัม (0.16%) จุดหลอมเหลว $134-137^\circ\text{C}$, $R_f = 0.58$ (60% EtOAc:Hexane)

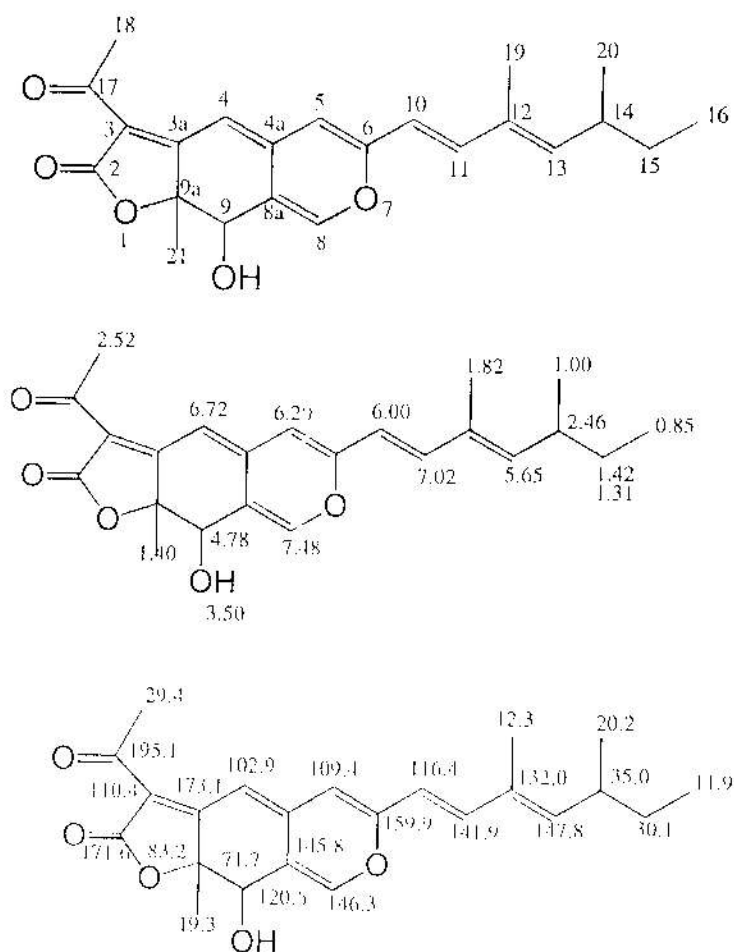
จากข้อมูลของ IR สเปกตรัม (ภาพที่ 2.14) แสดงค่าการดูดกลืนคลื่นแสงที่ 3393 cm^{-1} เป็นเอกลักษณ์ของ -OH ยืด ที่ 2924 และ 2855 เป็นเอกลักษณ์ของ C-H ยืด ที่ 1732 cm^{-1} เป็นเอกลักษณ์ของหมู่คาร์บอนิล (C=O) ของคีโตน ที่ 1651 cm^{-1} เป็นค่าดูดกลืนคลื่นแสงของหมู่คาร์บอนิลซึ่ง conjugate กับ C=C ที่เป็นวงแหวน ที่ 1539 cm^{-1} เป็น C=C ยืด และที่ 1200 cm^{-1} เป็น C-O ยืด

จากข้อมูลของ Mass spectrum (ภาพที่ 2.15) แสดงค่ามวลโมเลกุล (m/z) ที่ 382 เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับ ^{13}C NMR (ภาพที่ 2.16) จากเทคนิค DEPT และ HMQC (ภาพที่ 2.17) พบว่ามีจำนวนคาร์บอนชนิดไม่มี H (quaternary C) อยู่จำนวน 9 แห่ง ชนิด CH จำนวน 8 แห่ง ชนิด CH_2 จำนวน 1 แห่ง และ CH_3 จำนวน 5 แห่ง เมื่อรวมแล้วมีจำนวนคาร์บอนและไฮโดรเจนเป็น $\text{C}_{23}\text{H}_{25}$ และเมื่อประมวลค่ามวลโมเลกุล และ ข้อมูลจากวิเคราะห์ธาตุคือ C (71.62%) และ H (6.86%) พบว่าสาร 3 น่าจะมีสูตรโมเลกุลเป็น $\text{C}_{23}\text{H}_{26}\text{O}_5$ และมีค่า double bond equivalence เท่ากับ 11

จาก ^1H -NMR สเปกตรัม (ภาพที่ 2.18) และ H-H COSY สเปกตรัม (ภาพที่ 2.19) ซึ่งแสดงค่า chemical shift ของโปรตรอนหลักและโปรตรอนข้างเคียง พบว่าโปรตรอนที่ 7.48 ppm ซึ่งเป็น doublet จำนวน 1 โปรตรอนจะ coupling กับ 1 โปรตรอนที่ 4.78 ppm doublet โดยมีค่า $J = 2.0\text{ Hz}$ ที่ 7.02 และ 6.00 ppm ต่างเป็น doublet 1 โปรตรอน โดยมีค่า $J = 15.7\text{ Hz}$ ซึ่งจัดให้เป็น olefinic โปรตรอนที่อยู่ในตำแหน่ง เป็น *trans* กัน ค่า chemical shift ที่ 1.42 และ 1.31 ppm ซึ่งเป็น multiplet และ doublet of quintet ($J = 13.4$ และ 7.5 Hz) แห่งละ 1 โปรตรอน กำหนดให้เป็น geminal โปรตรอนของ $-\text{CH}_2-$ ซึ่งเกิดจากแต่ละโปรตรอนจัดตัวต่างกัน มีค่า $J = 7.5\text{ Hz}$ ซึ่งมีค่า เท่ากับ ค่า J ของ triplet ที่ 0.85 ppm ของหมู่ $-\text{CH}_3$ แสดงถึงการเชื่อมต่อกันเป็น $-\text{CH}_2-\text{CH}_3$ ค่า Chemical shift ที่ 2.52 singlet กำหนดให้เป็นหมู่ CH_2 ที่ต่ออยู่กับคาร์บอนิล ที่ 1.82 เป็นหมู่ CH_3 ที่ต่ออยู่กับ C=C และที่ 1.40 ppm เป็นหมู่ CH_2 ที่ต่ออยู่กับ quaternary คาร์บอน ส่วนที่ 1.00

ppm จำนวน 3 โปรตอนซึ่งเป็น doublet เป็นของหมู่ CH_3 ซึ่งต่ออยู่กับคาร์บอนที่มี 1 โปรตอน

จากข้อมูลที่ได้เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับเทคนิค HMBC (ภาพที่ 2.20) ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างไฮโดรเจน กับ คาร์บอน ที่อยู่ใกล้เคียง และยืนยันด้วยความสัมพันธ์ระหว่างไฮโดรเจนกับไฮโดรเจนจากเทคนิค NOESY (ภาพที่ 2.21) และ HMQC (ภาพที่ 2.22) สามารถสรุปโครงสร้างของสาร 3 ได้ โดยมีค่า chemical shift ของโปรตอนและคาร์บอนในแต่ละตำแหน่งของสาร 3 แสดงดังรูปที่ 2.1 และตารางที่ 2.1

รูปที่ 2.1 แสดงโครงสร้างและค่า chemical shift ของโปรตอนและคาร์บอนของสาร 3

บน : แสดงโครงสร้างพร้อมตำแหน่งของสาร 3

กลาง : แสดงค่า chemical shift ของโปรตอนของสาร 3

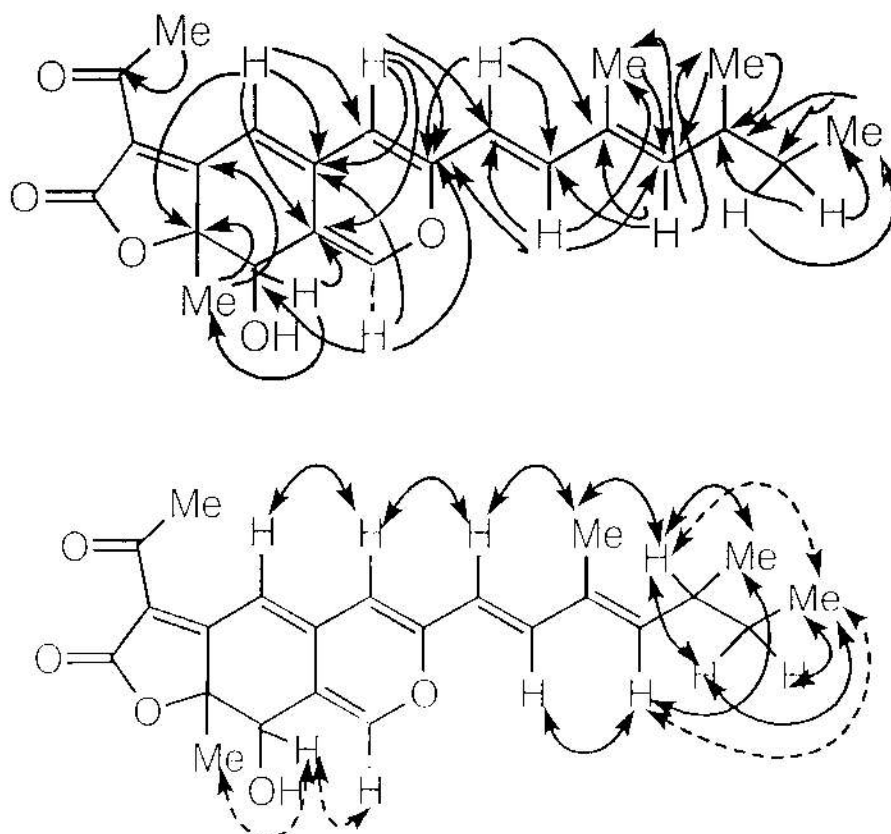
ล่าง : แสดงค่า chemical shift ของคาร์บอนของสาร 3

ตารางที่ 2.1 ค่า chemical shift ของโปรตอนและคาร์บอน
ในแต่ละตำแหน่งของสาร 3

No	δH^a	δC^b
2	-	171.6
3	-	110.4
3a	-	173.1
4	6.72 <i>s</i>	102.9
4a	-	145.8
5	6.20 <i>s</i>	109.4
6	-	159.9
8	7.28 <i>d</i> , 2.0	146.3
8a	-	120.6
9	4.78 <i>d</i> , 2.0	71.7
9a	-	83.2
10	6.0 <i>d</i> , 15.7	116.4
11	7.02 <i>d</i> , 15.7	141.9
12	-	132.0
13	5.65 <i>d</i> , 9.7	147.8
14	2.46 <i>m</i>	35.0
15	1.42 <i>m</i> , 1.31 <i>d</i> , <i>quint</i> , 13.4,	30.1
16	0.85 <i>t</i> , 7.5	11.9
17	-	195.1
18	2.52 <i>s</i>	29.4
19	1.82 <i>s</i>	12.3
20	1.00 <i>d</i> , 6.6	20.2
21	1.40 <i>s</i>	19.3
OH	3.50 <i>br</i>	-

^a 600 MHz (CHCl₃ = 7.26 ppm), ^b 150 MHz (CDCl₃ = 77.0 ppm)

นอกจากนี้รูปความสัมพันธ์ระหว่างไฮโดรเจนกับคาร์บอน ที่อยู่ใกล้เคียงจากเทคนิค HMBC และรูปความสัมพันธ์ระหว่างไฮโดรเจนกับไฮโดรเจนจากเทคนิค NOESY ของสาร 3 แสดงได้ดังรูปที่ 2.2

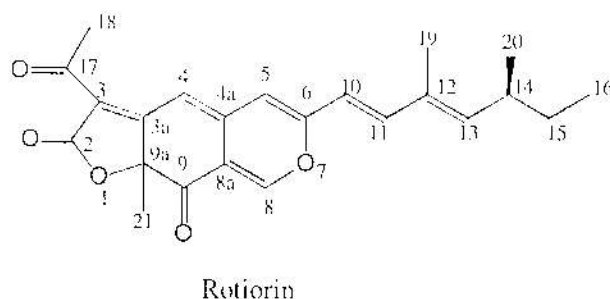
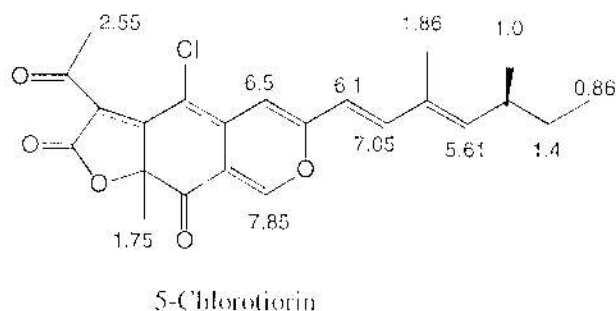

รูปที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ไฮโดรเจนกับคาร์บอนและ
ไฮโดรเจนกับไฮโดรเจน ของสาร 3

บน : ลูกศรแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง $H \rightarrow C$ จาก HMBC

ล่าง : ลูกศรแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง $H \leftrightarrow H$ จาก NOESY

จากการสืบค้นข้อมูลในขณะนี้พบว่าสาร 3 เป็นสารใหม่ มีโครงสร้างหลักเหมือนกับ Rotiorin¹⁹ ต่างกันที่คาร์บอนตำแหน่งที่ 9 โดยสาร 3 เป็นหมู่-OH แต่ Rotiorin เป็นหมู่ C=O ดังนั้นจึงตั้งชื่อสาร 3 ว่า Rotiorinol และเมื่อเปรียบเทียบค่า chemical shift ของ ^1H NMR สเปกตรัมระหว่างสาร 3 กับ 5-chlororotiorin²⁰ ซึ่งเป็นอนุพันธ์ของ Rotiorin พบว่ามีค่าใกล้เคียงกันดังแสดงในรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 โครงสร้างของ 5-chlorotiorin และ Rotiorin

บน : โครงสร้างและ chemical shift ของโปรตอน ของ 5-Chlorotiorin
 ล่าง : โครงสร้างของ Rotiorin

จากโครงสร้างของสาร 3 มีการบอเห็นในไครัลอยู่ 2 ตำแหน่งคือ C-9 และ C-14 จากรายงานพบว่า C-14 ของ Rotiorin²⁰ ซึ่งมีค่า specific rotation เป็น (+) มี configuration เป็น (S) เมื่อเปรียบกับ C-14 ของสาร 3 แล้วจึงน่าจะเหมือนกัน ซึ่งจาก NOESY สเปกตรัมพบความสัมพันธ์ของ H-14 ↔ H-19, H-10 ↔ H-19, H-1 ↔ H-13 แต่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง H-19 ↔ H-20 แสดงถึงสเตอริโอเคมีที่ C-14 เป็น (S) configuration สำหรับ absolute configuration ของ C-9 นั้นจะต้องพิสูจน์โดยวิธีของ Ohlani และคณะ³¹ ซึ่งพัฒนามาจากวิธีของ Mosher²² โดยการเตรียมเอสเทอร์กับ (R) และ (S) methoxy-(trifluoromethyl)-phenylacetic acid chloride (MTPA-Cl) เพื่อให้ได้ (S) และ (R)-MTPA ester จากนั้นวัดความแตกต่างของค่า Chemical shift ระหว่างโปรตอน H-9 ใน (S) และ (R)-MTPA ester ซึ่งผลจะบอกได้ว่า Chiral center ที่จุด C-9 เป็น (S) หรือ (R) configuration ซึ่งการทดลองนี้ยังต้องดำเนินต่อไป

สาร 4 ได้จากการแยกส่วน filtrate จากการตกผลึก สาร 3 ของสารสกัดหยาบ เอ็น-เฮกเซน เอทิลอะซิเตต และเมทานอล โดยวิธีโครมาโทกราฟี ได้ของแข็งสีเหลืองหนัก 0.0710 กรัม (0.02%) $R_f=0.48$ (60% EtOAc:Hexane)

จากข้อมูล IR สเปกตรัม (ภาพที่ 2.23) แสดงค่าการดูดกลืนคลื่นแสงที่ 3309 cm^{-1} เป็นลักษณะของ O-H ยืด ที่ $2924, 2881\text{ cm}^{-1}$ เป็น C-H ยืดของหมู่ CH , CH_2 และ CH_3 ที่ 1636 cm^{-1} เป็น C=C ยืด ที่ 1463 cm^{-1} เป็น C-H งอ ที่ 1380 เป็น C-O ยืด

$^1\text{H-NMR}$ สเปกตรัม (ภาพที่ 2.24) แสดงค่า chemical shift ของ olefinic โปรตอน ที่เป็น trans กันที่ 6.5 และ 6.2 ppm ซึ่งเป็นลักษณะของ AB quartet มีค่า $J=9.0\text{ Hz}$ และที่ 5.19 ppm ซึ่งคาดว่าเป็น olefinic โปรตอนที่เป็น cis กัน สำหรับโปรตอนกลุ่มอื่นซึ่งปรากฏอยู่ในช่วง 2.4-0.75 ppm จัดให้เป็นหมู่ CH , CH_2 และ CH_3 ข้อมูลของ $^{13}\text{C-NMR}$ สเปกตรัม (ภาพที่ 2.25) แสดงจำนวนคาร์บอนประมาณ 28 คาร์บอนและยืนยันว่ามีหมู่ C=C 2 หมู่ ที่ 135.4, 135.2, 132.4 และ 130.8 จากข้อมูลของ DEPT สเปกตรัม (ภาพที่ 2.26) บอกได้ว่าโครงสร้างมีหมู่ CH_3 6 หมู่ CH_2 7 หมู่ CH 7 หมู่ ที่เหลือเป็นคาร์บอนที่เป็น quaternary 4 หมู่ รวมทั้งหมดมีจำนวนคาร์บอนอย่างน้อย 28 คาร์บอน

จากข้อมูลที่มีอยู่ไม่เพียงพอสำหรับยืนยันโครงสร้างของสาร 4 แต่จาก ^1H -และ $^{13}\text{C-NMR}$ สเปกตรัมคาดว่าเป็นสารประกอบประเภทไตรเทอร์ปีโนอยด์

สาร 5 และสาร 6 ได้จากการแยกส่วน filtrate ของการตกผลึกสาร 3 ด้วย Preparative Layer Chromatography เป็นสองแถบติดกัน เป็นของแข็งสีส้มทั้งสองสาร แต่เนื่องจากสารที่ 1 ได้มีจำนวนน้อยและแยกให้บริสุทธิ์ได้ยาก จึงเป็นข้อจำกัดสำหรับการพิสูจน์โครงสร้าง จาก IR สเปกตรัม ของสาร 5 และ 6 (ภาพที่ 2.27) มีลักษณะเหมือนกันคือแสดงการดูดกลืนคลื่นแสงที่ 2961, 2931 และ 2874 cm^{-1} เป็น C-H ยืด ของหมู่ CH , CH_2 และ CH_3 ที่ 1732 และ 1664 cm^{-1} เป็นลักษณะของ C=O ยืด

สำหรับ $^1\text{H-NMR}$ สเปกตรัม (ภาพที่ 2.28 และ 2.29) ของสารทั้งสองมีส่วนคล้ายกับสาร 3 โดยเฉพาะในช่วง 7.5-5.0 ppm ซึ่งเป็นกลุ่มของวงแหวน การวิเคราะห์โครงสร้างที่สมบูรณ์ของสาร 5 และ 6 ยังต้องดำเนินต่อไป

สาร 7 และ สาร 8 เป็นของแข็งสีม่วงได้จากการแยกสารสกัดหยาดเอ็น-เฮกเซน และเอทิลอะซิเตต โดยวิธีโครมาโทกราฟี เมื่อแยกด้วย Preparative Layer Chromatography จะได้แถบสีม่วง 2 แถบติดกัน แถบบน $R_f=0.38$ (60% EtOAc:Hexane) เป็นสาร 7 หนัก 0.0557 กรัม (0.014%) ส่วนแถบล่าง $R_f=0.34$ (60% EtOAc:Hexane) เป็นสาร 8 หนัก 0.0502 กรัม (0.013%)

จาก IR สเปกตรัม ของสาร 7 และ 8 (ภาพที่ 2.30 และ 2.31) มีลักษณะเหมือนกัน คือแสดงค่าการดูดกลืนคลื่นแสงที่ 3399 cm^{-1} ซึ่ง broad และ weak เป็นลักษณะของ O-H ยืด ที่ $2924, 2881\text{ cm}^{-1}$ คาดว่าเป็น C-H ยืด ที่ 1731 cm^{-1} ซึ่งเป็น broad band คาดว่าเป็น C=O ยืดของอัลโดนมากกว่าหนึ่งหมู่ซึ่งมันซ้อนกันอยู่ที่ $1636, 1607$ และ 1541 cm^{-1} จัดให้เป็นช่วงการดูดกลืนของหมู่ C=C หรือ C=N ที่ 1208 และ 1157 คาดว่าเป็น C-O ยืด

จาก $^1\text{H-NMR}$ สเปกตรัม ของสาร 7 (ภาพที่ 2.32) แสดงค่า Chemical shift ที่ 7.73, 6.81-6.66 ppm จัดให้เป็นอะโรมาติกโปรตอน ที่ 6.26, 5.86 ppm เป็น olefinic โปรตอน ในช่วง 2.6-2.5 ppm ซึ่งมีสัญญาณซ้อนกันเป็นกลุ่ม อาจเป็นโปรตอนของคาร์บอนที่ต่ออยู่กับ N หรือหมู่คาร์บอนิล หรือ อะโรมาติก ที่ 2.0 ppm เป็น singlet คาดว่าเป็นหมู่ CH_3CO , ที่ 1.85 ppm singlet คาดว่าเป็น $\text{CH}_3\text{-C}=\text{C}$ สำหรับ Chemical shift ซึ่งซ้อนกันในช่วง 1.8-0.8 ppm นั้นประกอบด้วยหมู่ CH สายโซ่ CH_2 และ CH_3 ซึ่งไม่สามารถแจกแจงรายละเอียดได้

จาก $^{13}\text{C-NMR}$ สเปกตรัม ของสาร 7 (ภาพที่ 2.33) แสดง Chemical shift ของหมู่ C=O ประมาณ 5-6 หมู่ เป็นการยืนยันผลจาก IR สเปกตรัม นอกจากนี้ยังมี Chemical shift ของอะโรมาติกและโอเลฟินิกคาร์บอน ในช่วง 150-110 ppm

ในความพยายามพิสูจน์โครงสร้างของสาร 7 ด้วย NMR เทคนิคต่าง ๆ เช่น DEPT $^1\text{H-H-COSY}$ (ภาพที่ 2.34) $^1\text{H-MQC}$ $^1\text{H-MBC}$ NOESY และ HOHAHA ยังไม่สามารถสรุปโครงสร้างของสาร 7 ได้

$^1\text{H-NMR}$ สเปกตรัมของสาร 8 (ภาพที่ 2.35) คล้ายกับ สาร 7 โดยเฉพาะช่วง 7.73-6.66 ppm ซึ่งเป็นช่วงของอะโรมาติก และ โอเลฟินิก โปรตอน ที่ 3.9-3.4 ppm เป็นกลุ่มสัญญาณโปรตอนของคาร์บอนซึ่งต่ออยู่กับออกซิเจน ($-\text{OCH}_2-$) ค่า Chemical shift ที่ 2.51 และ 2.52 ppm เป็น doublet ที่ 2.50, 2.42 เป็น sextet ที่ 2.45 เป็น quartet และ

2.39 เป็น triplet คาดว่าเป็นโปรตอนของคาร์บอนที่ต่ออยู่กับไนโตรเจน หรือ คาร์บอนิล หรือ อะโรมาติก ที่ 1.8-0.80 ppm เป็นโปรตอนของ CH, CH₂ ซึ่งเป็นสายโซ่และหมู่ CH₃, ¹³C-NMR สเปกตรัม (ภาพที่ 2.36) แสดงค่า Chemical shift ที่ 204.2, 204.0, 194.6, 194.2, 193.7 และ 173.26 ppm ซึ่งจัดให้เป็น C=O, ช่วง 148-114 ppm จัดให้เป็น คาร์บอนของอะโรมาติก และ โอลิฟีนิก นอกจากนี้ที่ 70-49 ppm คาดว่าเป็น C-O หรือ C-N สำหรับกลุ่ม -CH₂ กับ -CH₃ ปรากฏในช่วง 30-11 ppm

เช่นเดียวกันกับสาร 7 โครงสร้างของสาร 8 ยังไม่สามารถสรุปได้ อย่างไรก็ตาม การใช้เทคนิค DEPT ใน ¹³C-NMR และ 2D NMR คือ H-H COSY (ภาพที่ 2.37) HMQC, HMBC, NOESY และ HCHAHHA ของทั้งสองสารพอสรุปได้ว่ามีโครงสร้างหลักเหมือนกัน แตกกันที่หมู่ย่อย

2.3 ผลการทดสอบฤทธิ์ในการยับยั้งเชื้อสาเหตุโรคพืช

ในการทดลองนี้ใช้สารสกัดเห็ดเอ็น-เฮกเซน สารสกัดเห็ดอะทิลอะซิเตด และ สารสกัดเห็ดบเมทานอล ทั้งในส่วนที่เป็นตะกอน(ppi) และส่วนที่เป็น filtrate ไปทดสอบกับเชื้อ *Colletotrichum glaucosporioides* สาเหตุของโรคแอนแทรคโนสในมะม่วง โดยทำการทดลองแบบ CRD (Completely Randomized Design) จำนวน 4 ซ้ำ ต่อสารสกัดที่มีความเข้มข้นระดับต่าง ๆ ได้ผลการยับยั้งการเจริญเติบโตของโคโลนี และผลการยับยั้งการสร้างสปอร์ ของเชื้อราสาเหตุโรคพืชดังต่อไปนี้

2.3.1 สารสกัดเห็ดเอ็น-เฮกเซน

จากการทดลองใช้สารสกัดเห็ดเอ็น-เฮกเซนในส่วนที่เป็นตะกอน ในระดับความเข้มข้น 0, 10, 50, 100, 500 และ 1000 ppm พบว่าสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของโคโลนี ได้ 1.00, 8.00, 21.60, 32.60 และ 47.60 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ให้ค่า ED₅₀ เท่ากับ 1006 ppm (1.0 x 10⁻³ g/ml) และยับยั้งการสร้างสปอร์ได้ 1.48, 11.85, 35.92, 41.49 และ 63.72 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED₅₀ เท่ากับ 642 ppm (6.42 x 10⁻⁴ g/ml) (ตารางที่ 2.2 และ รูปที่ 2.4)

สำหรับสารสกัดหยาบเอ็น-เฮกเซน ส่วนที่เป็น filtrate ที่ระดับความเข้มข้น 0, 10, 100, 500 และ 1000 ppm พบว่าสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของโคโลนีได้ 5.60, 15.60, 36.00 และ 44.60 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 1014 ppm (1.01×10^{-3} g/ml) และสามารถยับยั้งการสร้างสปอร์ได้ 11.66, 40.50, 79.60 และ 80.67 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 199 ppm (1.99×10^{-4} g/ml) (ตารางที่ 2.2 และ รูปที่ 2.4)

2.3.2 สารสกัดหยาบเอทิลอะซิเตต

จากการทดลองใช้สารสกัดหยาบเอทิลอะซิเตต ในส่วนที่เป็นตะกอน ที่ระดับความเข้มข้น 0, 300, 500 และ 1000 ppm พบว่าสามารถยับยั้งการสร้างสปอร์เท่ากับ 17.68, 56.76 และ 74.08 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 400 ppm (4.0×10^{-4} g/ml) (ตารางที่ 2.2 และ รูปที่ 2.5)

สารสกัดหยาบเอทิลอะซิเตตส่วนที่เป็น filtrate ที่ระดับความเข้มข้น 0, 300, 500 และ 1000 ppm พบว่าสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของโคโลนีได้ 2.61, 37.55 และ 66.67 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 840 ppm (8.4×10^{-4} g/ml) และสามารถยับยั้งการสร้างสปอร์เท่ากับ 39.45, 45.99 และ 69.55 ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 820 ppm (8.20×10^{-4} g/ml) (ตารางที่ 2.2 และ รูปที่ 2.5)

2.3.3 สารสกัดหยาบเมทานอล

จากการทดลองใช้สารสกัดหยาบเมทานอลในส่วนที่เป็นตะกอน ที่ระดับความเข้มข้น 0, 10, 50, 100, 500 และ 1000 ppm พบว่าสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของโคโลนีได้ 2, 20.6, 28, 32 และ 40 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 1277 ppm (1.27×10^{-3} g/ml) และสามารถยับยั้งการสร้างสปอร์ได้ 12.36, 20.08, 35.55, 46.35 และ 83 เปอร์เซ็นต์ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 466 ppm (4.66×10^{-4} g/ml) (ตารางที่ 2.2 และ รูปที่ 2.6)

สำหรับสารสกัดหยาบเมทานอลในส่วนที่เป็น filtrate ที่ระดับความเข้มข้นเท่ากับ 0, 10, 50, 100, 500 และ 1000 ppm สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของโคโลนีได้ 0, 10, 19, 30 และ 40.6 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 1019 ppm (1.01×10^{-3}) และสามารถยับยั้งการสร้างสปอร์ได้ 6.01, 19.12, 43.24, 60.27 และ 79.11 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 266 ppm (2.66×10^{-4} g/ml) (ตารางที่ 2.2 และ รูปที่ 2.6)

ตารางที่ 2.2 แสดงค่า ED_{50} ของสารสกัดจากรา *Chaetomium cupreum* ในการทดสอบกับเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides*

สารสกัดหยาบ	ED_{50} (g/ml)	
	การยับยั้งโคโลนี	การยับยั้งสปอร์
เอ็น-เฮกเซน (ตะกอน)	1.00×10^{-3}	6.42×10^{-4}
เอ็น-เฮกเซน (filtrate) เอทิล	1.01×10^{-3}	1.99×10^{-4}
อะซิเตด (ตะกอน)	-	4.00×10^{-4}
เอทิลอะซิเตด (filtrate)	8.40×10^{-4}	8.20×10^{-4}
เมทานอล (ตะกอน)	1.27×10^{-3}	4.66×10^{-4}
เมทานอล (filtrate)	1.00×10^{-3}	2.66×10^{-4}

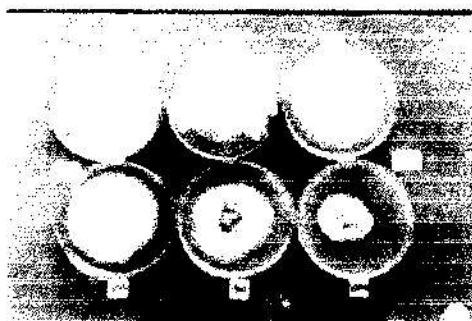
2.3.4 สาร 3, Rotiorinol

2.3.4.1 การทดสอบกับเชื้อ *C. gloeosporioides* พบว่าที่ความเข้มข้น 0, 50, 100 และ 300 ppm สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของโคโลนีได้ 17.60, 24.00 และ 31.40 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 1128 ppm (1.12×10^{-3} g/ml) และสามารถยับยั้งสปอร์ได้ 20.25, 29.11 และ 51.12 เปอร์เซ็นต์ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 230 ppm (2.30×10^{-4} g/ml) (ตารางที่ 2.3 และ รูปที่ 2.6)

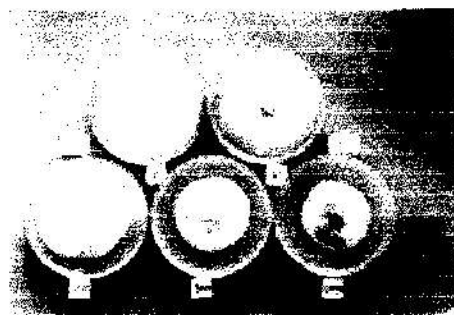
2.3.4.2 การทดสอบกับเชื้อ *Phytophthora palmivora* นอกจากนี้ยังนำสาร 3, Rotiorinol ไปทดสอบกับเชื้อรา *P. palmivora* ที่เป็นสาเหตุของโรครากเน่า โคนเน่าในทุเรียนและพริกไทย พบว่าที่ระดับความเข้มข้น 0, 10, 50, 100, 500 และ 1000 ppm สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของโคโลนีเท่ากับ 69.60, 73.40, 86.40, 91.00 และ 93.60 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ให้ค่า ED_{50} เท่ากับ 2.79 ppm (2.79×10^{-6} g/ml) (ตารางที่ 2.3 และ รูปที่ 2.7)

ตารางที่ 2.3 แสดงค่า ED₅₀ ของสาร 3, Rotiorinol ในการทดสอบกับเชื้อราสาเหตุโรคพืช

เชื้อที่ทดสอบ	ค่า ED ₅₀ (g/ml)	
	ยีสต์โคโคนี	ยีสต์สาลอร์
<i>C. gloeosporioides</i>	1.12×10^{-3}	2.30×10^{-4}
<i>P. palmivora</i>	2.79×10^{-6}	-

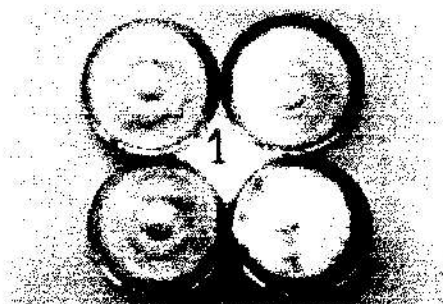
A (ส่วนที่เป็นตะกอน)

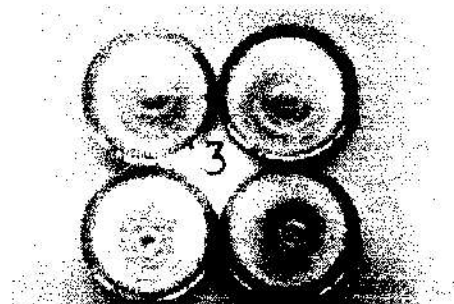
B (ส่วนที่เป็น filtrate)

รูปที่ 2.4 สารสกัดหยาบเอ็น-เฮกเซนของ *Chaetomium cupreum* ในการควบคุมเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides*

A : ซ้ายบน = 0 ppm, กลางบน = 10 ppm, ขวาบน = 50 ppm
 ซ้ายล่าง = 100 ppm, กลางล่าง = 500 ppm, ขวาล่าง = 1,000 ppm
 B : ซ้ายบน = 0 ppm, ขวาบน = 10 ppm
 ซ้ายล่าง = 100 ppm, กลางล่าง = 500 ppm, ขวาล่าง = 1,000 ppm

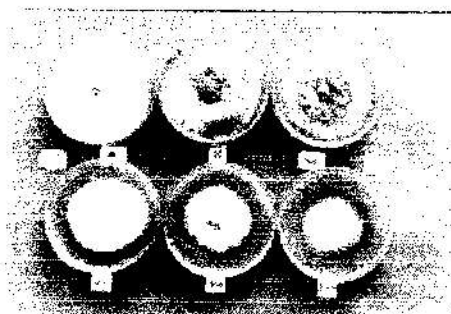
A (ส่วนที่เป็นตะกอน)

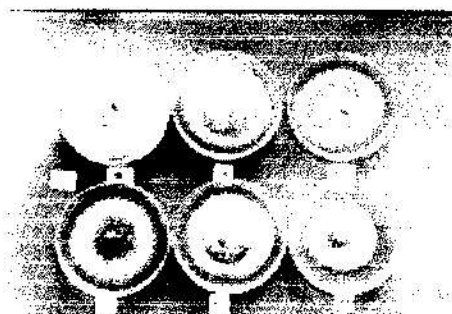
B (ส่วนที่เป็น filtrate)

รูปที่ 2.5 สารสกัดหยาบเอทิลอะซิเตต ของ *Chaetomium cupreum* ในการควบคุมเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides*

A และ B ซ้ายบน = 0 ppm, ขวาบน = 300 ppm
 ซ้ายล่าง = 500 ppm, ขวาล่าง = 1,000 ppm

A (ส่วนที่เป็นตะกอน)

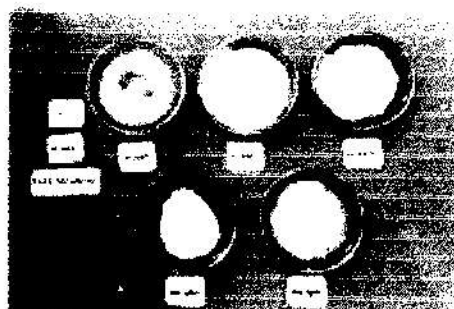

B (ส่วนที่เป็น filtrate)

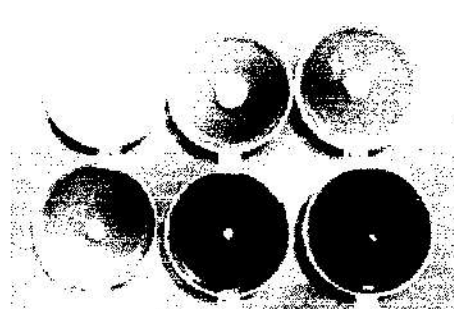
รูปที่ 2.6 สารสกัดหยาบเมทานอลของ *Chaetomium cupreum* ในการควบคุมเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides*

A และ B : ซ้ายบน = 0 ppm, กลางบน = 10 ppm, ขวาบน = 50 ppm

ซ้ายล่าง = 100 ppm, กลางล่าง = 500 ppm, ขวาล่าง = 1,000 ppm

A

B

รูปที่ 2.7 แสดงผลของสาร 3, Rotiorinol ในการทดสอบกับเชื้อรา

Colletotrichum gloeosporioides (A) และ *Phytophthora palmivora* (B)

A : ซ้ายบน = 0 ppm, กลางบน = 10 ppm, ขวาบน = 50 ppm

ซ้ายล่าง = 100 ppm, ขวาล่าง = 300 ppm

B : ซ้ายบน = 0 ppm, กลางบน = 10 ppm, ขวาบน = 50 ppm

ซ้ายล่าง = 100 ppm, กลางล่าง = 500 ppm, ขวาล่าง = 1,000 ppm